

INFORMACIÓ RESUMIDA DEL CONEIXEMENT ACTUALITZAT SOBRE LA NOVA GRIP A (H1N1) 2009 I RECOMANACIONS PELS PEDIATRES D'ATENCIÓ PRIMÀRIA

1. Característiques de la malaltia :

La grip A (H1N1) 2009, es comporta com una malaltia lleu, amb símptomes similars als de la grip estacional. El temps d'incubació aproximat és de 1 a 7 dies amb una mitjana de 3. La majoria dels pacients es recuperen en una setmana.

Un virus de la grip A H1N1 parcialment similar al actual va circular fins l'any 1957 que va desaparèixer sent substituït per altres tipus.

L'afectació més freqüent es en nens i adults joves.

L'experiència en els països on està finalitzant l'hivern, mostra que la morbiditat i mortalitat ha estat inferior a la que inicialment es temia. Les causes de defunció han estat predominantment per pneumònia vírica greu i les seves conseqüències.

La grip causada per el virus A (H1N1) 2009 és la més prevalent ara a Catalunya i es suggereix que aquest any podria estar desplaçant al virus estacional.

2. Simptomatologia clínica que fa sospitar la malaltia i fa pensar en el diagnòstic? :

Febre, tos i rinorrea son els símptomes més freqüents. La absència de febre, tos i congestió nasal indiquen menys probabilitat de tenir la grip.

La febre i la tos es presenten en el 90% dels casos, rinorrea en un 64%, esternuts en un 50%, diarrea i conjuntivitis en 1 de cada 4 pacients, dificultat respiratòria en 1 de cada 5 pacients. Mal de coll, malestar general, miàlgia i cefalea aproximadament en un 60% dels casos.

Els símptomes clínics no permeten fer el diagnòstic segur de grip pandèmica.

3. Grups de risc. Quins són? :

Són similars als de la grip estacional. Ara bé, un ampli percentatge de majors de 60 anys tenen anticossos que els protegeixen, al menys de manera parcial, enfront el virus. L'obesitat mòrbida i les malalties neuromusculars prèvies són factors importants en la mortalitat. La dona embarassada es grup de risc, igual que ho és amb la grip estacional.

Donat que la gent gran no constitueixen un grup significatiu de risc en aquesta grip nova, el risc més alt de complicacions es dona en nens i adults joves i de mitjana edat amb algun del factors de risc:

- Dones embarassades.
- Malalties cardiovasculars cròniques (excloent la hipertensió).

- Malalties respiratòries cròniques (incloent displàsia broncopulmonar, fibrosi quística i asma moderada-greu persistent).
- Diabetis mellitus tipus I i tipus II amb tractament farmacològic.
- Insuficiència renal moderada-greu.
- Hemoglobínopaties i anèmies moderades-greus.
- Asplènia.
- Malaltia hepàtica crònica avançada.
- Malalties neuromusculars greus.
- Pacients amb immunosupressió (inclosa l'originada per infecció pel VIH o per fàrmacs o en els receptors de trasplantaments).
- Obesitat mòrbida (índex de massa corporal igual o superior a 40 en adults).
- Nens/as i adolescents, menors de 18 anys que reben tractament prolongat amb àcid acetilsalicílic, per la possibilitat de desenvolupar una síndrome de Reye.

4. Com podem prevenir la malaltia? :

Les actuacions més importants per la prevenció són les següents:

Tapar-se la boca i el nas amb un mocador al tossir o esternudar i rentar-se les mans amb aigua i sabó. Evitar tocar els ulls, nas i boca.

El rentat de les mans, la mesura més efectiva, és menys habitual del que seria recomanable i és una recomanació universal per a prevenir contagis, no exclusiva d'aquesta situació.

Guants, bates rebutjables i ulleres, queden reservades només per procediments específics per el personal sanitari.

Es prudent que el pacient amb símptomes sospitosos de grip, es posi mascareta i el pediatre i la infermera que el visiten també.

El nen amb simptomatologia s'ha de quedar a casa fins 24 hores després de no tenir febre sense antitèrmics.

En cas de malaltia del personal sanitari, s'aconsella quedar-se a casa fins 7 dies després d'iniciar els símptomes o fins desaparèixer aquests encara que siguin més dies.

No hi ha contraindicació de lactància materna si la mare presenta la malaltia. Ara bé, la mare haurà que extremar les mesures higièniques: rentat de mans, mascareta i mocadors d'un sol us. Si l'estat de la mare ho aconsella es pot donar inicialment llet del pit amb extracció manual i després posar el nen al pit quan la mare estigui sense febre i controli les secrecions respiratòries.

5. Tractament de la malaltia amb fàrmacs antivírics :

L'oseltamivir estava aprovat en adults i nens de més d'un any per el tractament i profilaxi de la grip estacional. Al maig, l' Agència europea del medicament (EMEA) va aprovar l'ús en menors de un any en cas de pandèmia.

Des de 2008 gairebé el 100% de soques de virus de la grip estacional A H1N1 són resistents in vitro al oseltamivir, però no al zanamivir.

Els nous virus de la grip A són resistents in vitro a l'amantadina i la rimantadina, però sensibles tant a oseltamivir com a zanamivir. L'eficàcia clínica de aquest fàrmacs es limitada, encara que es recomana la seva administració quan es preveu que la grip podria tenir una mala evolució o el pacient està greu. Si bé es temia que es desenvolupessin resistències amb facilitat, afortunadament fins ara han estat anecdòtiques.

Els efectes adversos d'ambdós fàrmacs són poc importants i, en línees generals, quan estan indicats, els seus potencials beneficis superen els potencials riscos dels seu ús.

En grups amb elevat risc de complicacions, les autoritats sanitàries i els experts (OMS, *Centers for Disease Control and Prevention* del Estat Units, *European Center for Diseases Control*, *Ministerio de Sanidad y Política Social*, Departament de Salut de la Generalitat, entre d'altres) recomanen tractament amb oseltamivir (si fos possible començant en les primeres 48 hores del inici de la malaltia), i també el seu ús com a profilaxi post exposició en absència de vacunació.

6. La vacunació :

La vacunació front la grip estacional ja ha començat el 15 de setembre. S'haurà d'aplicar a tots el nens i adolescents de 6 mesos a 18 anys que pertanyin a grups de risc i a aquells pacients que els pares ho demanin o el pediatre ho consideri oportú, tal com recomanen les autoritats sanitàries i els experts científics.

La vacuna de la grip estacional no protegeix front la grip pandèmica. La informació sobre la vacuna de la grip pandèmica es escassa.

L' EMEA ha aprovat fa pocs dies dues vacunes per la nova grip A (H1N1) 2009. En els pròxims dies, el *Consejo Interterritorial de Salud*, en el que estan representades les conselleries de salut de totes les Comunitats Autònomes, decidirà les indicacions concretes de la vacuna a Espanya. Probablement, la vacunació s'aconsellarà a totes les persones majors de 6 mesos amb les malalties i condicions clíniques considerades de risc (per descompensació de la malaltia o mala evolució de la grip), així com els treballadors sanitaris i altres col·lectius considerats de especial importància social.

7. Recomanacions escolars i certificats :

L'alarma inicial de la pandèmia per el desconeixement, dona lloc en aquests moments a una informació més serena i tranquil·litzadora. La benignitat de la grip farà que la majoria de nens passaran la malaltia a casa fins 24 hores després d'haver desaparegut la febre, amb antitèrmics i amb les mesures habituals d'higiene. El maneig de la situació ha de ser similar al de les epidèmies de grip de cada any.

Si es presenta febre en un nen quan està a l'escola s'avisarà als seus pares. No cal cap mena de informe del pediatra de que el nen porta 24 hores sense febre, per tornar a l'escola, doncs això només es podria certificar si el nen hagués estat en observació les 24 hores. Per tant és responsabilitat dels pares el garantir aquest extrem.

Els pediatres dels centres de salut no faran cap mena de certificació per l'escola de si el nen pateix o no pateix una grip A, el temps de durada de l'absència escolar i tampoc cap autorització de la reincorporació escolar.

Secció de Pediatria d'Atenció Primària- Societat Catalana de Pediatria

BIBLIOGRAFIA

1. American Academy of Pediatrics, Committee on Infectious Diseases. Therapy and Prophylaxis for Influenza in Children - AAP recommendations. *Pediatrics* 2007; 119: 852-60.
2. American Academy of Pediatrics, Committee on Infectious Diseases. Prevention of influenza: recommendations for influenza immunization of children, 2008 –2009. *Pediatrics* 2008;122: 1135-41.
3. American Academy of Pediatrics. Influenza. In: Pickering LK, Baker CJ, Long SS, Kimberlin DW, eds. *Red Book: 2009 Report of the Committee on Infectious Diseases*. 28th ed. Elk Grove Village, IL: American Academy of Pediatrics; 2009: 400-12.
4. American Academy of Pediatrics, Committee on Infectious Diseases. Policy Statement—Recommendations for the Prevention and Treatment of Influenza in Children, 2009-10. *Pediatrics* 2009;124:1216-26
5. Asociación Española de Pediatría (AEP), Grupo de Trabajo de Pediatría Basada en al Evidencia (GT-PBE). Informe técnico en pediatría sobre la gripe pandémica A (H1N1). En: <http://www.aeped.es/gripe/index.htm>, www.aepap.org. (actualización de 3 de octubre)
6. Butlletí groc. Abril-juny 2009. Vol 22, nº2.

7. Centers for Disease Control and Prevention. Prevention and control of seasonal influenza with vaccines. Recommendations of the Advisory Committee on Immunization Practices (ACIP), 2009. MMWR Recomm Rep. 2009; 58(RR-8):1-52.
8. Department of Health and Human Services in collaboration with other U.S. Government (USG) Departments for the White House National Security Council. Assessment of the 2009 Influenza A (H1N1) Pandemic on Selected Countries in the Southern Hemisphere. August 26, 2009.
9. Harper SA, Bradley JS, Englund JA, File TM, Gravenstein S, Hayden FG, et al; Expert Panel of the Infectious Diseases Society of America. Seasonal influenza in adults and children: diagnosis, treatment, chemoprophylaxis, and institutional outbreak management—clinical practice guidelines of the Infectious Diseases Society of America. Clin Infect Dis 2009; 48:1003-32.
10. <http://gripeycalma.wordpress.com>.
11. <http://www.msps.es/>
12. www.who.int
13. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir3157/plapidirac.pdf>
14. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir3157/index.html>
15. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/index.html>
16. http://www.gencat.cat/especial/grip_a/cat/index.htm
17. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir438/index.html>
18. <http://www.cdc.gov/>
19. Updated Interim Recommendations for the Use of Antiviral Medications in the Treatment and Prevention of Influenza for the 2009-2010 Season (September 22, 2009 2:00 PM). En: <http://www.cdc.gov/h1n1flu/recommendations.htm>.